

En film for bedre inneklima i skolen

Av Kai Gustavsen

Fagsjef inneklima, HMS og miljørettet helsevern

Innhold

Bakgrunn	3
Metode.....	4
Fra prosjektmøte til ferdig videofilm.....	5
Resultater og erfaringer fra prosjektet.....	6
Nettsiden – presentasjon.....	6
Flere vil ha logoen i filmene.....	7
Formidlingsarenaer og visninger til nå.....	7
Videreutvikling – utviklingsmuligheter.....	8
Vedlegg 1, manus	9
INTROFILM: HVA ER INNEKLIMA?	9
Lærer:	9
TEMPERATUR	10
Lærer:	10
LUFTA VI PUSTER I.....	11
Lærer:	11
Lærer:	11
INNEKLIMA OG BELYSNING	12
Lærer:	12
INNEKLIMA OG STØY	12
Lærer:	13
Fagperson:	13
Vedlegg 2, Dokumentasjon formidling i IK-bygg.....	14

Bakgrunn

Denne rapporten er utarbeidet som en del av prosjektet "Avstand spiller ingen rolle – inneklima på Skype", finansiert av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering (prosjekt 2015/FB7304)

Vi har en vekst i antallet barn som utvikler astma, allergi eller andre overfølsomhetsplager som er meget bekymringsfull. 1 av 5 av barn i Norge har eller har hatt astma før de er fylt 10 år. Nyere funn viser at forekomsten fortsetter å øke for 16 åringer, nå 1 av 41. Dårlig inneklima blir stadig oftere trukket fram som en medvirkende faktor til at mange barn utvikler astma og allergiplager.

NAAF får hver uke henvendelser om uholdbare inneklimaforhold i barnehager og skoler landet rundt. Henvendelsene gjelder i hovedsak «tung luft», altfor høye innetemperaturer, mye klær i rommet, bruk av utesko inne og lignende. Et studie fra 2010 blant ansatte i skolen viser at ca. 30 prosent plages av innestengt og dårlig luft. Dette gjelder på alle trinn i skolen.

Arbeidstilsynet har siden 2009 ført tilsyn med skolenes inneklima. Svært mange av skoleeierne har fått reaksjoner og Arbeidstilsynet konkluderer med at svært mange av landets skoler ikke har et fullt forsvarlig inneklima, noe som kan gå ut over helsa til både ansatte og elever. Hovedårsaken er mangelfull drift og vedlikehold av skolene.

I NAAFs arbeid med å veilede skolens aktører i å forstå og tilrettelegge for godt inneklima, erfarer vi til stadighet hvor handlingslammet folk føler seg når det er snakk om inneklima. Vi bruker mye ressurser på å informere skoleeiere, foresatte og pedagoger at det ofte er de mange små hverdagslige gjøremål i klasserommet som kan gi bedre inneklima og bedre læringsmiljø og helse.

Brukernes adferd på skolen og i klasserommet har stor betydning for hvordan inneklimaet blir. Dette prosjektet vil formidle hva brukerne selv kan gjøre i skolehverdagen i form av informative filmer som vil være tilgjengelig på nett og sosiale medier. Brukermedvirkning der ansatte og elever tilrettelegger er dessuten viktig dersom renholdstjenesten skal få tid og mulighet til å utføre effektivt renhold i en travel hverdag.

Ved å foreslå ideer og aktiviteter for handling for godt inneklima, som presenteres via et brukervennlig og engasjerende medium som film kan være, kan man over tid bidra til bedre helse for skolens brukere.

Dette er et viktig skritt i å redusere forekomsten av astma og allergier, som vil bety færre syke- og fraværsdager for ansatte og elever, og større forutsetninger for å stå i jobb og fullføre hele utdanningsløpet som normalt.

Metode

Gjenkjennbarhet og ord målgruppen forstår og har et forhold til ble viktige føringer i dette prosjektet. Grunnen til det er at vi ikke bare ønsket å lage filmer som viste hvordan inneklimasituasjonen kan være i enkelte klasserom når en kommer på besøk. I disse filmens skulle elever og lærer være i sentrum for det er de som bruker klasserommet.

Prosjektet engasjerte filmprodusent Terje Huse som driver firmaet [Mann AV Huse](#) og arbeider med ideutvikling og videoproduksjon. Vi hadde et formøte der prosjektleder presenterte de inneklimautfordringene som ofte førte til dårlig inneklima i skolen. For vårt konsept var dette et godt valg for Terje var god til å lage bilder av våre erfaringer fra inneklima i klasserom.

Prosjektleder og Terje Huse hadde gjennomførte planleggings møter der ulike rapporter, nettsider, Power Point-presentasjoner og forskningsresultater fra inneklimaarbeid i skoler ble gjennomgått. Et annet viktig moment var dialogen om praktisk inneklimaarbeid i skolen som prosjektleder og Terje Huse gjennomførte i flere etapper. Grunnen til at vi la vekt på det, var at filmene skulle fange opp de viktigste aktivitetene elev og lærer kan utføre for å bedre inneklima i klasserommet.

På bakgrunn av samtaler og diskusjoner om inneklima i klasserommet utarbeidet Terje Huse første manusutkast inneklimafilm i skolen. Dette utkastet ønsket vi innspill på før vi gikk videre. Prosjektleder kontaktet Utdanningsdirektoratet som driver Rådgivningstjenesten for fysisk læringsmiljø for å få innspill fra dem før vi gikk videre. Denne tjenesten driftes for Utdanningsdirektoratet av Norconsult. En person fra Norconsult med kompetanse på fysisk læringsmiljø bisto med innspill til forbedringer av manuset.

Prosjektet ønsket at produktet skulle kvalitetssikres ytterligere så filmprosjektet ble presentert i Inneklimagruppen til Helsedirektoratet av prosjektleder. Inneklimagruppa satt ned en gruppe som skulle gå gjennom manuset og kvalitetssikre innholdet. Neste møte med gruppa fra Helsedirektoratet ble arrangert i Utdanningsdirektoratet.

Til stede var:

Navn	Arbeidssted	Funksjon
Jan Vilhelm Bakke	Arbeidstilsynet	Overlege pHD
Finn Levy	NFBIB (Norsk forum for bedre innemiljø for barn)	Tidligere overlege
Fredrik Hørjen	Direktoratet for Byggkvalitet	Senioringeniør
Siw Marit Stavem	Norconsult	Drifter av Rådgivningstjenesten
Trond Storaker	Utdanningsdirektoratet	Seniorrådgiver
Terje Huse	Mann AV Huse	Videoprodusent
Kai Gustavsen	NAAF - sentraladministrasjonen	Prosjektleder - fagsjef

Gruppa som tabellen ovenfor hadde tidligere fått oversendt manus slik at de var godt forberedt. Sammen drøftet vi vært tema og Terje Huse skrev fortløpende ned innspill og forslag til forbedringer.

Manus, valg av skole og befaring: Det endelige manus ble utarbeidet og nå startet jakten på en egnet skole. For prosjektet var det viktig å ikke velge en ny skole, men en skole der flest mulig elever og lærere kunne kjenne seg igjen. Vi valgte Fjellstrand skole på Nesodden da den passet inn i det vi ønsket å formidle. Før filming gjennomførte vi befaring og hadde samtaler med skolens rektor som kunne presentere oss for en motivert skoleklasse. Læreren var engasjert i inneklima og elevenes læringsmiljø og var veldig god til å formidle dette til elevene.

Tilpasning og medvirkning i praksis: Da læreren fikk lese manuset og foreslo at dette måtte tilpasses enda mer skolesituasjonen og formidling i et klasserom. For oss som skal lage film om inneklima i klasserommet

var jo det et veldig bra innspill. Anniken Ausland ble vår programleder og hennes elever var delaktige i filmene.

 <p>Anniken Ausland Lærer, Fjellstrand Skole</p>	
<p>Formidling: Anniken gjorde en glimrende jobb for prosjektet ved å formidle praktisk inneklimatearbeid som elever og ansatte kan utføres i fellesskap i klasserommet</p>	<p>Helsetips: Jan Vilhelm, Bakke, overlege i Arbeidstilsynet tok rollen som formidler av helse og innelima i de ulike miljøene. Eksemplene som ble brukt var hentet fra skolesituasjoner og dermed gjenkjennbare.</p>
	
<p>Engasjerte: Elevene hadde satt seg inn i manuset og formidlet hvordan elever kan oppleve innelima i klasserommet. De kom også med forslag til hva som kan gjøres for å bedre innelima.</p>	<p>Tipset: Hver film ble avsluttet med et praktisk innelimateps som passet til tema. Dette var tips som prosjektleder hadde prøvd ut og iverksatt på flere skoler rundt om i landet.</p>

Fra prosjektmøte til ferdig videofilm

Vi opplevde at de ulike fasene i denne prosessen var avgjørende for kvalitet og gjenkjennbarhet i sluttresultatet av filmprosjektet. Engasjerte medarbeidere i prosjektgruppene bisto med innspill og forslag til forbedringer.

Rektor på Fjellstrand skole åpnet skolen og støttet prosjektet og kom med flere nyttige innspill. Vårt møte med Anniken Ausland og hennes klasse bidro til at filmprosjektet fikk en annen dimensjon ved at lærer og elever deltok aktiv og opplevde dette nyttig. For flere av inneklimateaktivitetene var allerede satt i gang på skolen, men ikke blitt filmet.

Resultater og erfaringer fra prosjektet

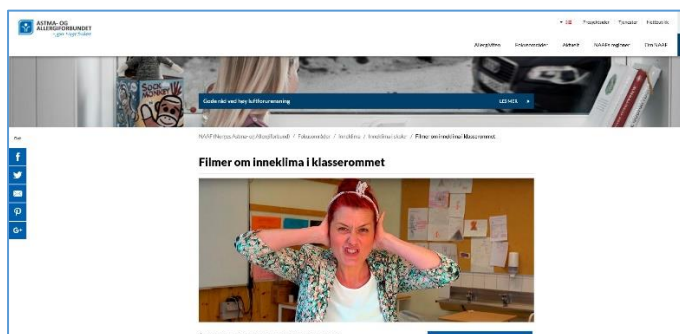
Ved å få midler til dette prosjektet har NAAF fått mulighet til lage filmer som viser hva enkle inneklimateaktiviteter i klasserom kan bety for elever og ansattes helse og læring. Ved at elever og lærer bidrar med enkle inneklimateaktiviteter vil også skolen og kommunen få mer inneklimate og hele ut av de midlene som er avsatt på skolens driftsbudsjett.

Nedenfor er det listet opp noen resultater fra prosjektet:

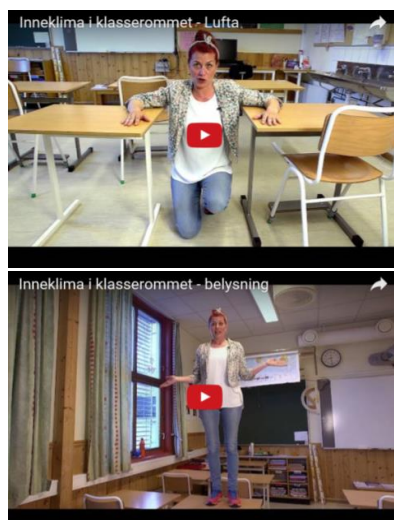
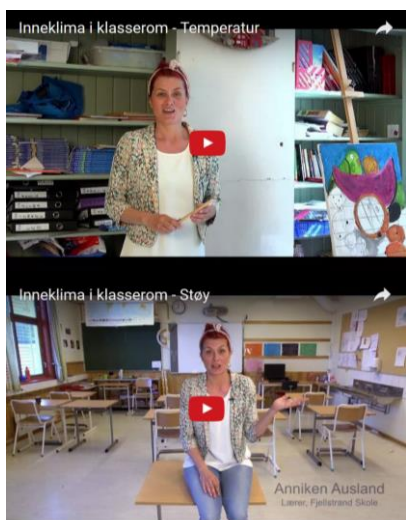
- Klasserom som har kontroll i temperaturmiljøet og en temperatur som er bra for helse og læring.
- Klasserom der elever mopper gulvet ved skoleslutt bidrar til mindre svevestøv og renholder som får utført inneklimatehold.
- Klasserom der elever ikke snakker i munnen på hverandre får et bedre læringsmiljø
- Klasserom med god belysning kan føre til at færre får vondt i hodet og at det er lettere å lese det som står i boka.
- Skoleledere som bruker filmene får omsatt deler av miljørettet helsevern og internkontroll for HMS (helse, miljø og sikkerhet) til praktisk handling der elever og ansatte oppholder seg.

Nettsiden – presentasjon

Alle filmene blir presentert på nettsiden vår og er organisert slik at det er lett å linke til dem. Den nye nettsiden er også tilpasset mobiltelefon noe som vi tror kan øke bruken.

Filmer lett tilgjengelig via nettsiden til NAAF.

Flere vil ha logoen i filmene

Prosjektet viste første utkast av filmene i Inneklimagruppen til Helsedirektoratet der vinklingen på filmene ble godt mottatt. Helsedirektoratet kunne stå inne for filmene. Direktoratet oppfordret NAAF også til å sende forespørsel til andre direktorat, tilsyn og organisasjoner som kan ha interesse videreformidle og støtte dette forebyggende helsearbeidet.

Prosjektleder sendte e-post og orienterte om filmene, og som det fremkommer av tabellen nedenfor så fikk vi tak i 10 forskjellige samarbeidspartnere. Dette var organisasjoner som ønsket å videreformidle og bruke filmene i sitt arbeid.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Helsedirektoratet 2. Utdanningsdirektoratet 3. Utdanningsforbundet 4. Arbeidstilsynet 5. Direktoratet for Byggkvalitet 6. Kommunenes sentralforbund, KS 7. KLP-forsikring 8. Folkehelseinstituttet 9. Elevorganisasjonen 10. Norsk Forum For Bedre innemiljø for Barn
---	---

Formidlingsarenaer og visninger til nå

Prosjektleder har i flere anledninger formidlet filmene i foredrag og ved kursvirksomhet via Skype.

Konferanser og kurs	Sted	Antall
Utdanningsdirektoratets nasjonale konferanse om barnehage- og skoleanlegg 2016	Sandnes	250
Inneklimagruppen 2016	Helsedirektoratet	200
Skypekurs for NAAF-region Østfold	Østfold	15
Skypekurs for NAAF-region	Region Nord	16
Skypekurs for Høgskolen i Hedmark - Helsesøsterutdanningen	Hedmark	25
Nedlastninger til nå via youtube https://www.youtube.com/results?search_query=inneklima		1631
Nasjonal inneklimakonferanse 9. og 10. mai 2017	Oslo	Ikke avklart
		1887

Videreutvikling – utviklingsmuligheter

Vi ser at det å bruke video for å formidle inn klima og andre områder som har betydning for barn, unge og voksnes helse er nyttig. De som arbeider innen dette området bruker ofte faguttrykk og forkortelser som vanlige innbyggere ikke har noe forhold til: Derfor tror vi at forebyggende helsearbeid må ta i bruk dette virkemiddelet.

Neste prosjekt vi ønsker å realisere vil være rettet mot skoleeier og det støtteapparatet som skoleeier har til rådighet. Nå har vi startet kunnskap- og informasjonsformidlingen fra «bunnen av» organisasjonen så neste prosjekt vil gi målrettede visuelle og verbale innspill til ledelse, byggeier, renholder, verneombud og driftstekniker.

Bruk av film og sammen med sosiale medier vil bidra til økt kunnskap om inn klima og helse ved at filmene tas i bruk innen skoleundervisning og i HMS-opplæringen til barnehage- og skole. NAAF's skriftlige kunnskapsbank vil bli lettere tilgjengelig i det forebyggende helsearbeidet når inngangen blir via medier som brukes av unge, voksne og eldre.

Vedlegg 1, manus

INTROFILM: HVA ER INNEKLIMA?

Barn 1: Hva er egentlig inneklima?

Barn 2: Verdens Helseorganisasjon har sagt hva inneklima er, gjennom fem såkalte inneklimafaktorer:

Barn 1: Det første er temperatur

Barn 2: Det andre er lufta vi puster i

Barn 1: En faktor er belysning og stråling

Barn 2: En faktor er støy

Barn 1: Og en faktor handler om utforming og hvordan møblene er plassert i klasserommet.

Lærer:

Hei. Dette er mitt klasserom, og i et rom som dette, på en vanlig norsk skole, har alle disse faktorene (grafikk) på hver sin måte en betydning for hvordan jeg som ansatt, elevene mine og andre brukere vil oppleve det fysiske miljøet.

Ta Temperatur for eksempel, det er individuelt hva vi liker, men opplever du temperaturen som for høy eller for lav så føler du ubehag, og blir ukonsentrert.

Og tenk på **lufta vi puster i**, har du sittet en hel dag i dårlig luft så føler du deg trøtt og uopplagt. Kanskje har du til og med fått hodepine?

Det er heller ingen tvil om at vi mennesker trenger godt lys, både dagslys og elektrisk lys, eller en kombinasjon.

At **støy** kan forstyrre læringsmiljøet er det liten tvil om, men støy kan være så mangt. Det skal vi se nærmere på.

For at du skal kunne påvirke ditt eget inneklima trenger du kunnskap. Derfor har vi laget noen korte enkle filmer om hva inneklima handler om, og hvordan du som bruker skolen kan påvirke inneklima i klasserommet ditt.

Se filmene, det er **enkle tips**, men ofte er det lite som skal til for å få det **mye** bedre.

TEMPERATUR

Barn 1: Noen ganger, på sommeren, så er det så varmt i klasserommet vårt at det nesten er umulig å konsentrere seg.

Barn 2: Og noen gang, på vinteren, så er det også så varmt at jeg blir trett og får hodepine

Barn 1: Og noen ganger er det kaldt da, spesielt for de som sitter nærmest vinduet...

Barn 2: Temperatur, det er ikke lett – hvorfor kan vi ikke ha et termometer i klasserommet vårt?

Programleder: Det er ikke tvil om at temperatur har stor betydning for helsen din, at du lærer og har det bra i klasserommet.

Fagperson:

Lærer:

Varmekildene i rommet ditt styres ofte av en termostat eller temperaturføler som er plassert på veggen i klasserommet. Sjekk at varmekildene fungerer og finn ut av hvordan de styres. Du må også sjekke at både termostat og føler faktisk er innstilt på anbefalt temperatur. Kanskje kan det være lurt å markere riktig temperaturområde på termostaten?

Alle rom bør ha et termometer. Det bør være plassert ca. halvannen meter oppe på veggen, i barnas hodehøyde. Da har dere full kontroll på lufttemperaturen inne, og er temperaturen feil, ja da må problemet fikses.

I eldre skolebygninger er det veldig viktig at arbeidsplassen din ikke er for nært et vindu, eller en varmeovn. Klasserom med eldre, trekkfulle vinduer vil føre til at romluften avkjøles, og fordi kald luft er tyngre enn varm, vil den kalde luften «rase» ned mot elevene som sitter ved vinduet.

Om du sitter for nært en varmekilde vil du oppleve temperaturen annerledes enn de andre i rommet.

Når sola står på vinduene til klasserommet ditt kan varmen bli en utfordring. Den enkle oppskriften er å holde varmen fra sola ute. Plassering av bygningen har selvfølgelig mye å si, men dere kan gjøre mye med enklere grep, som markiser og persiener.

Begrepet «komforttemperatur» sier noe om at vi opplever ulike temperaturer som komfortabelt.

Både som lærer eller elev kan du regulere din egen komforttemperatur gjennom å ha på deg mer eller mindre klær.

Så er du for varm, ta av deg, og er du for kald, så kle på deg!

Riktig temperatur avgjør om du jobber konsentrert, yter bedre, og om du rett og slett får en bra hverdag.

Riktig temperatur gjør at du jobber konsentrert og yter bedre. Du får rett og slett et bedre læringsmiljø.

LUFTA VI PUSTER I

Barn 1: I klassen vår er det ganske mange som klager over at de har vondt i hodet.

Barn 2: Det er ganske vanskelig å konsentrere seg når lufta blir veldig innestengt, og en blir ganske tung i øynene.

Lærer:

Det er ingen tvil. Kvaliteten på lufta i klasserommet virker inn på kvaliteten i livene våre. Både når det gjelder helse, trivsel og hvordan vi lærer. Det er kanskje ikke så enkelt å se lufta, men vi kan måle kvaliteten på den. CO2 nivået viser hvor godt lufta skiftes ut, altså hvor god ventilasjonen det er i rommet. Maks grensa for CO2 i et oppholdsrom er satt til 1000 ppm., det står for «parts per million».

Fagperson:

Lærer:

Det finnes gode løsninger for å skape best mulig luft i klasserommet. Ventilasjonsaggregatet er skolens «lunger» og det er viktig at det er gode rutiner for drift og vedlikehold av anlegget.

Alle filtrene som stopper pollen og partikler skal skiftes minst en gang i året, og det bør gjøres sent på høsten. Det bør selvfølgelig også være god avstand til mulige forurensings- og luktkilder slik at disse ikke trekkes inn i bygningen. Huske å sjekke at inntaket, og avkastet (for utblåsing av den brukte lufta), sjekkes og renses regelmessig for løv og bøss.

Husk at lufta blir til når skolens ledelse legger timeplanen, både når det gjelder hvilke aktiviteter som skal foregå i de ulike rommene, og for det antallet personer som skal oppholde seg i rommet i løpet av dagen. Hver og en av oss trenger en viss mengde god luft for å ha en god hverdag.

Kvaliteten på lufta henger nøye sammen med mengden smuss, støv og kjemiske partikler i klasserommet. Mye smuss og støv = dårlig luft!

Ta for eksempel bare på et par vintersko. De trekker med seg sand, stein og skitt inn i skolen. Ta et titt på disse glassene. I dette glasset har vi i løpet av en regnværsdag samlet nesten en liter sand og skitt på gulvet i et klasserom der elevene har brukt utesko. I dette glasset har vi også samlet det vi fant på gulvet, men da brukte elevene innesko. Et sånt enkelt virkemiddel gjør lufta mye bedre å være i. Klasserom der elever bruker innesko vil også få færre kjemiske partikler som slipes av fra bonevoks på gulvbelegget.

Innesko er veien til bedre luft.

Det er viktig å holde skitten ute, men godt renhold må aldri undervurderes. Horisontale flater, som gulv, pulter, vinduskarmer og hyller er landingsplasser for støv og det vi kaller «kjemiske glidefly». Det er viktig å holde disse overflatene rent. Enkle løsninger, som å flytte møblene for å komme bedre til på gulvflatene, utgjør en stor forskjell. Det er også viktig å henge stolen på pulten, det gjør det enklere for dem som gjør rent.

Snakk med rektoren på skolen din om å investere i klassemopper til alle klasserom på skolen. Det er et supert verktøy som hjelper elevene til å bidra til renholdet.

Det er undervurdert med en skikkelig utlufting. Rask og effektiv gjennomlufting med bruk av vindu og dør vil bedre luftkvaliteten i rommet.

Bidra til frisk luft og et bedre liv for elevene dine.

INNEKLIMA OG BELYSNING

Barn 1: Det er liksom slik at jeg i noen rom føler meg glad og opplagt, mens i andre rom føler meg sliten uten å ha gjort noe som helst.

Barn 2: I noen rom er det alt for sterkt lys og jeg blir sliten i hodet av det. Spesielt når jeg sitter slik at sola kommer rett inn vinduet.

Lærer:

For å kunne se, så trenger vi nok lys, og for å gjøre arbeidet i klasserommet effektivt, nøyaktig og trygt er det viktig med riktig lysnivå. Lys får vi enten i form av dagslys eller elektrisk lys, som regel i en kombinasjon.

Lys påvirker også følelsene våre, som hvor rolige, eller hvor våkne vi er.

Fagperson:

Alle klasserom skal selvfølgelig ha både dagslys og kunstig belysning, og belysningen bør ha en slik (viser) trinnløs regulering. På den måten kan du tilpasse belysningen til oppgavene som skal gjøres i klasserommet. Det er også viktig å ha riktig lys, slik at farger på tegninger, bilder og klær viser slik de faktisk er. Ellers kan det bli forvirrende.

Husk at lamper og lysarmatur samler støv, så ha gode rutiner for å gjøre disse rene. Støv som brennes på toppen av taklampene vil føles som tørr luft og virke irriterende på slimhinner og øyne når det svever fritt i rommet.

Husk, det er ikke bare for lite lys som påvirker inneklimate. Også for sterkt lys føles ubehagelig og påvirke opplæringen i negativ retning. Her må vi ta hensyn til tilbakemeldinger fra elevene, og skjerme for mye lys der dette er mulig.

Valg av farger på inventar og overflater har mye å si for lyset i rommet. Det er så enkelt at lyse overflater reflekterer lyset og gir bedre belysning, mens mørke overflater absorberer lyset og gjør rommet mørkere.

Lysstyrke måler vi i antall Lux. Vi kan bruke et Luxmeter for å måle hvor sterkt lyset er, og det får du kjøpt i nærmeste dingsebutikk. Luxmeteret gir deg en indikasjon på hvordan lysstyrken er. På arbeidsplassen, enten det er lærers eller elevens, skal det være minst 300 lux og lyse flater i rommet. Oppe ved tavlen skal det være 500 lux, og i trapper og korridorer 100 lux. Husk at når en måler lysstyrken, så skal gardinene være trukket for. Og det kan være smart å måle, kanskje du får en overraskelse.

Husk at lamper og lysarmatur samler støv, så ha gode rutiner for å gjøre disse rene. Støv som brennes på toppen av taklampene vil føles som tørr luft og virke irriterende på slimhinner og øyne når det svever fritt i rommet.

Riktig lys gjør jobben enklere og stemningen bedre.

INNEKLIMA OG STØY

Barn 1: Det har vært veldig mye bråk i klassen min, og noen ganger får jeg vondt i hodet av det.

Barn 2: Når en skal konsentrere seg er det veldig ok at det er stille.

Lærer:

Støy kan være så mangt. Susing fra tekniske anlegg og ventilasjonsanlegg, lyd fra utesko og stoler som flyttes, trafikk utenfor klasserommet osv. Også er det mulig for elevene selv å lage såpass mye støy at det vil påvirke alle som er i klasserommet. Hvis klasserommet ikke har en god utforming vil dårlig akustikk og gjenklang bidra til å øke støynivået.

Støy i klasserommet påvirker helsen din. Du kan få muskelspenninger og hodepine. I ekstreme tilfeller kan det også føre til søvnmangel. Støy påvirker også trivselen din og dine muligheter for læring.

Fagperson:

Det er viktig å identifisere støykildene, og å gjøre noe med dem. Om problemet er støy fra bilvei, kan det være smart å snakke med kommunens avdeling for miljørettet helsevern. Vaktmesterne ved skolen kan kanskje fikse susingen i det tekniske anlegget. Støy fra ventilasjon og tekniske hjelpemidler skal ikke overstige 32 db. Ventilasjonsanlegget skal ha en «lydfelle» som stopper støy fra aggregatet, akkurat som en lydpotte på en moped. Og du, få elevene til å bruke innesko. Jeg har til og med hørt om noen som har puttet tennisballer på stolbeina for å redusere lydnivået. Det finnes alltid muligheter.

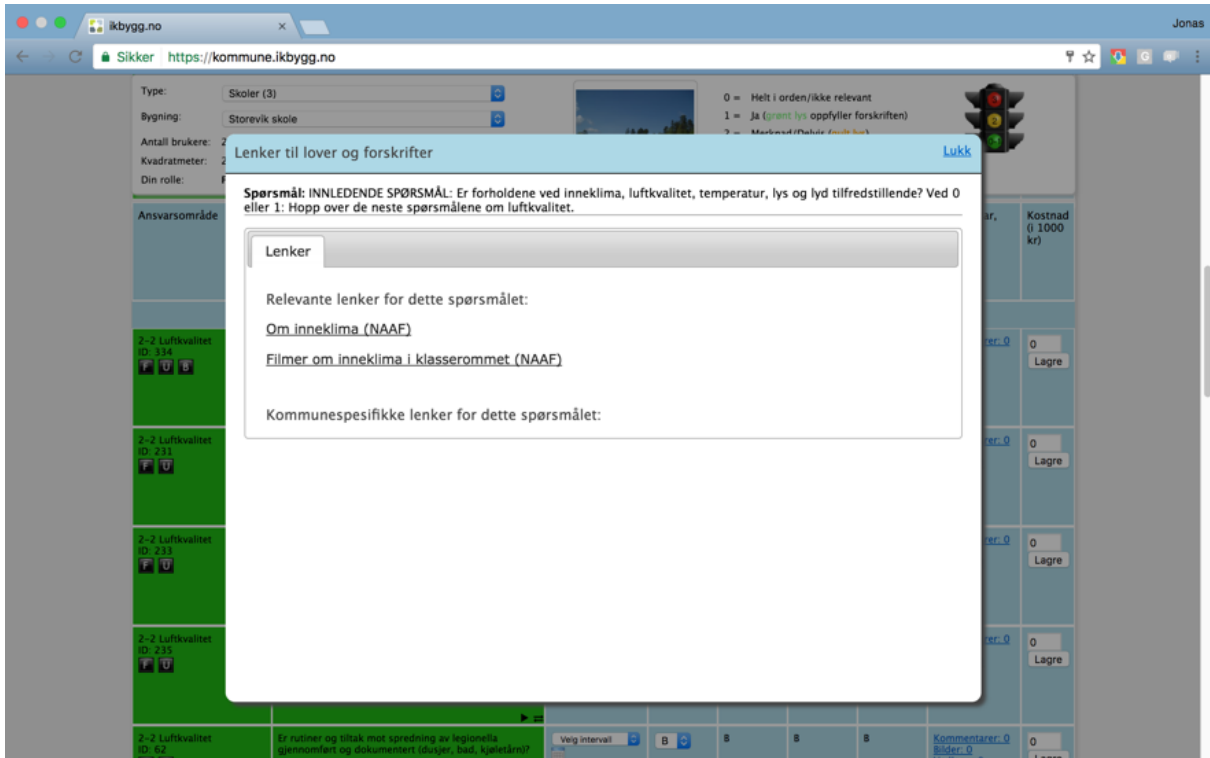
Lite støy er lik en bedre hverdag.

Vedlegg 2, Dokumentasjon formidling i IK-bygg

Kopi av e-post fra de som driftet nettstedet IK-bygg. Det er ca. 160 kommuner som bruker IK-bygg systemet for å sikre god og sikker byggforvaltning.

Hei Kai

Vi har nå lagt inn et par lenker til NAAFs nettsider på inneklime i IK-bygg – til blant annet de nye filmene. Her har du et [skjerm bilde fra IK-bygg](#):

Bred støtte

Disse fremmer og støtter opp om IK-Bygg som er nyttig og nødvendig verktøy til systematisk internkontroll:

- Direktoratet for Byggkvalitet
- Direktoratet for Samfunnsikkerhet og Beredskap (DSB)
- KLP Skadeforsikring
- Norsk Brannvernforening
- Arbeidstilsynet
- Helsedirektoratet
- NKF bygg og eiendom

IK-Bygg revideres og oppdateres jevnlig i samarbeid med tilsynsmyndighetene.